

ЗАПАХ НАДІЇ ТА ПОСМІШКИ ГОСТИННОСТІ

18 червня та 13 липня 2010 р. в Євпаторії, АРК, проект USAID ЛІНК і Кримськотатарський культурно-етнографічний центр "Одун-базар кьапусы" презентували нові етнографічні тури представникам кримської туристичної галузі та медіа.

Брама дров'яного базару

Стисло кажучи, програма заходів включала екскурсію до музею Брами дров'яного базару, театралізоване обрядове свято "Сватання" в етнокав'ярні та майстер-клас з приготування плову в етнографічному ресторані "Джеваль". Мета заходів – привернути увагу до культурного розмаїття Кримського півострова та можливостей використання цього розмаїття як унікального туристичного продукту.

Проте ці заходи мають багатовікову передісторію, яка починається наприкінці XVI століття, коли османи збудували фортецю Гезльов – місто, яке ми сьогодні звемо Євпаторією.

Брама

Одна з брам фортечної стіни, вихід з якої вів до дров'яного базару, пережила 400 років, устоявши перед багатьма війнами та облогами, але впадши перед комуністичним режимом: у вересні

1959 р., через 15 років після депортації кримських татар, башту за одну ніч було зрівняно з землею як "ветху будівлю, що заважає вуличному руху".

Презентаційні заходи привернули увагу медійників та фахівців туристичної галузі

Діляра Якубова, директор "Одун-базар кьапусы": "Головна мета того, що ми робимо – це пропагувати нашу культуру, починаючи з посмішок наших працівників і закінчуючи нашою їжею. Кожна деталь – це розповідь про те, хто ми такі, чому ми такі, чим ми відрізняємося від інших, і чим ми схожі на інших"

У 2003 р. родина кримських татар, які повернулися на батьківщину після заслання в Узбекистані, та двоє їхніх друзів розпочали проект відбудови Брами дров'яного базару (кримськотатарською – Одун-базар кьапусы). Реставрація, здійснювана виключно за рахунок власних коштів цих людей, тривала чотири роки.

"То був акт подяки нашим батькам, нашій землі за те, що вони нас народили, та Всевишньому за те, що він дав нам можливість заробити, – каже Діляра Якубова, директор культурно-етнографічного центру "Одун-базар кьапусы". – У нас не було навіть ідеї створювати щось всередині башти".

Бізнес

"З самого початку й до останнього часу це взагалі не було бізнесом. А зараз це не просто бізнес, а вельми прибутковий бізнес", – зауважила пані Якубова.

Наразі цей бізнес складається з Брами дров'яного базару – башти, що дає дах музею Гезльова та етнокав'ярні – ще

двох літніх кафе поруч з баштою та ресторану "Джеваль". Етнографічні тури також включають екскурсії "Малим Єрусалимом" – сім храмів різних конфесій у межах півтора кілометри від брами.

За словами пані Якубової, центр "Одун-базар кьапусы" вже створив приблизно 100 робочих місць і збирається розширювати свою діяльність – збудувати готель.

Якщо мова зайшла про працівників, неможливо не згадати їхні посмішки – щирі й гостинні, і не улесливі. "Ми беремо тих, хто вміє посміхатися, – розповідає пані Якубова. – Ми кажемо їм, що день без посмішки прирівнюється до прогулу".

Макет середньовічного Гезльова в музеї Брами дров'яного базару є одним з найбільших в Україні

Учасники театралізованої церемонії сватання є не просто глядачами, а дійовими особами

Допомога USAID

Проект USAID "Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність" (ЛІНК) допомагає посилити конкурентоспроможність кримського туристичного сектору, вважаючи його одним з ключових в економіці півострова. У рамках цієї роботи проект надає допомогу в розробці та просуванні нових туристичних продуктів, у встановленні ринкових зв'язків між партнерами по галузі.

Що стосується згаданих етнографічних турів, ЛІНК допоміг не тільки організувати й профінансувати презентації. Проект також допоміг зробити калькуляцію турів для різних груп, розробити типові договори, умови та

схеми для співробітництва з турагентствами, туроператорами та екскурсійними бюро, розробити програми самих турів і розробити план рекламної кампанії.

Пані Якубова подякувала проекту ЛІНК за те, що він привіз журналістів і фахівців туристичної галузі, сказавши, що тільки завдяки допомозі проекту заходи такого масштабу відбулися на початку сезону.

"Ми взаємодіємо з проектом ЛІНК вже півроку, що є дуже приємним знайомством. Семінари, які вони проводять, є дуже пізнавальними й дозволяють нам дізнатися про те, чого ми не знали, та вдосконалювати те, що ми робимо", – сказала пані Якубова.

Свгенія Малікова, спеціаліст з управління проектами офісу економічного зростання USAID: "Хотіла б посприяти тій приватній ініціативі, яка створила усю цю красу"

Післямова

Перша сторінка меню в етнокав'ярні є вкладишем з віршем кримськотатарської поетеси та журналістки Лілі Буджурової "Як пахне Вітчизна". Пані Якубова каже, що відвідувачі часто забирають цей аркуш з собою, і необхідність вставляти нові вкладиші тішить її.

Останній рядок вірша містить слова: "Моя Вітчизна пахне надією".

Майстер-клас з приготування плову в ресторані "Джеваль". Зліва направо: майстер, учні та вболівальники, що з нетерпінням очікують моменту, коли вони стануть дегустаторами

З такими щирими посмішками не можна не відчувати себе бажаним гостем